

Kansalliskirjaston kuvailupolitiikka 2021–2030

Marja-Liisa Seppälä, Katri Kananen, Nina Hyvönen, Lassi Lager, Matias Frosterus &
Minna Olkinuora-Tauru

Kansalliskirjasto 2021

ISBN 978-951-51-7470-3

Kansalliskirjaston kuvailupolitiikka 2021–2030

Kansalliskirjaston kuvailupolitiikka 2021–2030 keskittyy kuvailevan metatiedon yhteentoimivuuden tukemiseen kuvailun kansainvälisessä rakennemuutoksessa. Poliitiikka toimii viestinnän ja seurannan välineenä sekä valmistelun ja suunnittelun koordinoijana.

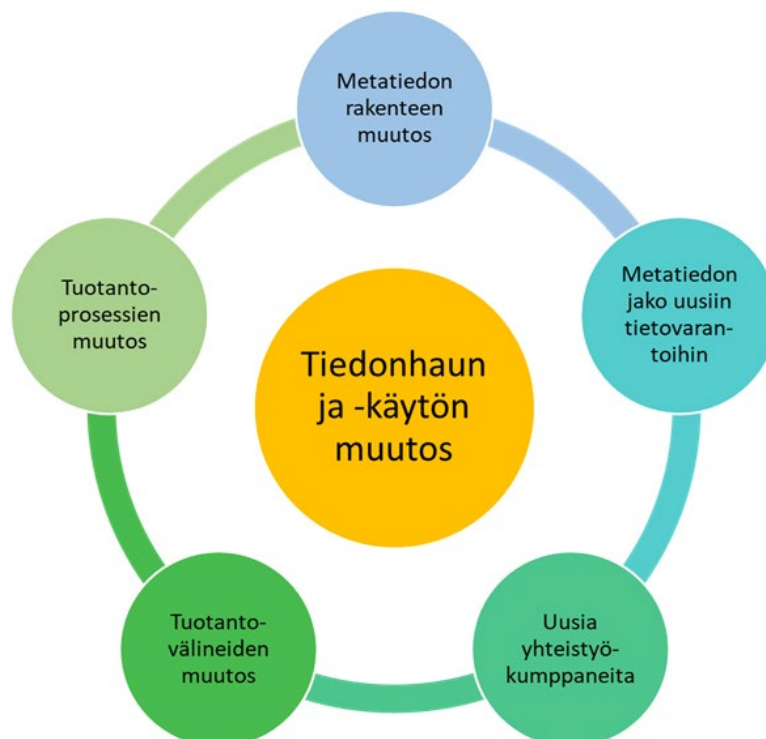
Kuvailupolitiikassa mainitut tavoitteet, tehtäväalueet ja toimenpiteet ovat linjassa [Kansalliskirjaston strategian 2021-2030](#), [Kansalliskirjaston metatietovision](#) ja [kansainvälisten FAIR-periaatteiden](#) kanssa. Kuvailupolitiikka tukee erityisesti seuraavia Kansalliskirjaston strategisia tavoitteita:

- Kulttuuriperintö yhteiseksi hyväksi
- Verkostoyhteistyön kautta vahvaksi osaamiskeskukseksi

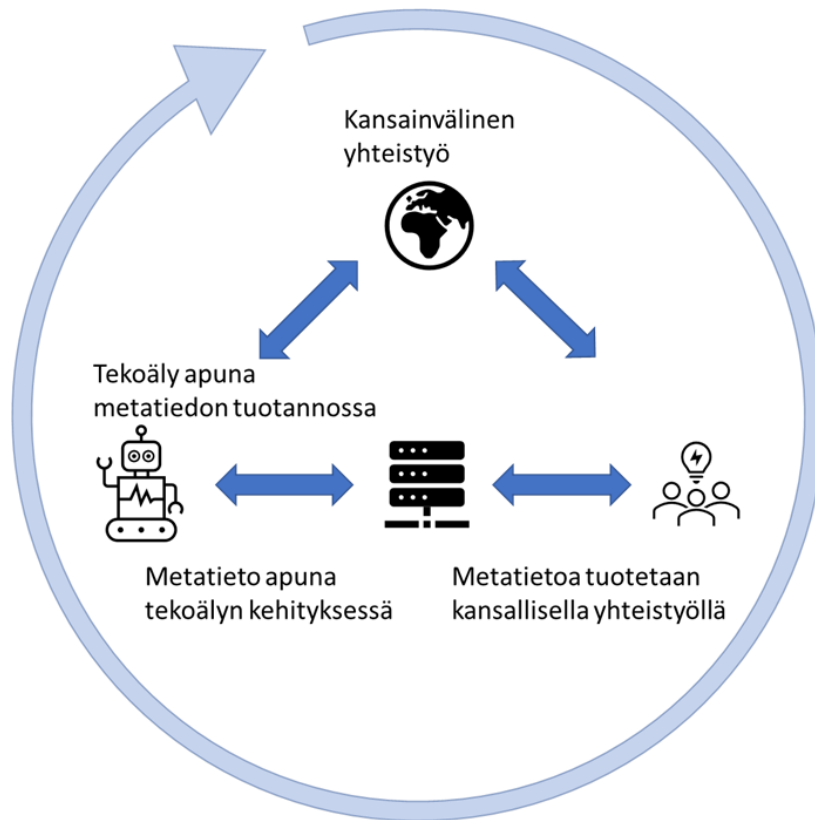
Visio

Kansalliskirjasto kehittää metatietoa kansainvälisen yhteentoimivuuden mukaisesti. Syvenevä metatietoyhteistyö ja älykkäät välineet tehostavat tiedon hyödyntämistä.

Seuraava kuva esittää näkemystä kuvailun kehittämisalueiden riippuvuuksista 2020-luvulla:

Metatiedon 2020-luvun kehityksessä korostuvat kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen, kansallisen tuotantoyhteistyön tiivistyminen sekä tekoälyn ja automaation vuorovaikutus metatiedon kanssa.

Tavoitteet

Kuvailupoliittiset tavoitteet on jaettu neljään teemaan.

Teema 1: Metatiedon kehittämistavoitteet:

- Metatiedon kansallista ohjausta selkeytetään ja linkittyvyyttä parannetaan. Metatiedon laatusot määritellään asiakkaiden, kumppaneiden ja kansainvälisten standardien näkökulmista.
- Vuorovaikutusta lisätään metatiedon tuotannon ja asiakasliittymien välillä tiedonhaun kehittämiseksi.
- Metatiedon kansainvälinen linkittyvyys ja yhteentoimivuus varmistetaan tuottamalla kansallisia linjauksia ja tukirakenteita.
- Metatiedon uudelleenkäyttöä tuetaan lisäämällä kuvailuun luotettavuutta ilmaisevia ominaisuuksia.

Teema 2: Metatietoyhteistyön kehittämistavoitteet:

- Valitaan uusiin kuvailun osa-alueisiin soveltuvia tietomalleja ja tuotantoympäristöjä, jotka tukevat metatietoyhteistyötä kirjastojen, arkistojen, museoiden, muiden maiden kansalliskirjastojen ja muiden metatietotuottajien kanssa.
- Metatietoyhteistyötä syvennetään aineiston kuvailutuotannon tehostamiseksi ja laadullistamiseksi tarjoamalla auktorisoitua metatietoa ja asiantuntijuutta keskeisille kumppaneille.

Teema 3: Metatietotuotannon kehittämistavoitteet:

- Kuvailija voi uusien kuvailuvälineiden ja -prosessien avulla kohdistaa työpanoksensa ohjauvan metatiedon luomiseen ja linkittämiseen. Kuvailuvälineet vastaavat kehittyvän metatiedon antamiin uusiin mahdollisuuksiin.
- Lisätään metatietotuotannon ajantasaisuutta ja sujuvuutta kokonaisvaltaisella kuvailuprosessien optimoinnilla. Sovelletaan automatisointia ja tekoälyä sekä prosesseihin että metatiedon primääriluontiin.

Teema 4: Metatietoon liittyvien toimintatapojen ja viestinnän kehittämistavoitteet:

- Nostetaan metatiedon pitkäjänteisen kehittämisen rinnalle kokeilevia toimintatapoja.
- Lisätään suuren yleisön tietoisuutta kirjastojen roolista metatieto- ja tekoälytoimijana.

Tehtävät tavoitteiden saavuttamiseksi

Kuvailupoliittisia tavoitteita toteutetaan seuraavien tehtävien kautta. Tehtävien pohjalta laaditut konkreettiset toimenpiteet täydentävät Kansalliskirjaston yksittäisissä palveluissa ja projekteissa tehtävää kehitystyötä, ja ne sisällytetään vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin.

Teema 1: Metatietoon liittyvät tehtävät:

- Laadunmäärittely, laadun mittaaminen ja ohjeistuksen kehittäminen yhteistuotanto-, asiakas-, tekoäly- ja ohjausnäkökulmista
- Tiedonhaun tarpeiden analysointi yhteistyössä tiedonhakuja kehittävien tahojen ja asiakaskunnan kanssa sekä metatiedon muutostarpeiden listaus ja kehityslinjoista päättäminen
- Tietomallien, mappauksen ja linkitysten luonti ja ylläpito
- Metatietojen provenienssitietojen ja dokumentaation lisääminen

Teema 2: Metatietoyhteistyöhön liittyvät tehtävät:

- Uusien keskitettyjen metatietovarantojen luominen
- Metatietoyhteistyön tiivistäminen kirjastojen, arkistojen, museoiden, julkaisualan ja tutkimusalan kanssa

Teema 3: Metatietotuotantoon liittyvät tehtävät:

- Tuotantovälineiden kehittämistarpeiden määrittely metatiedon sisällön kehittymisen näkökulmasta
- Kuvailuprosessien virtaviivaistaminen hyödyntäen puoliautomaattisia menetelmiä

Teema 4: Metatietoon liittyvien toimintatapojen ja viestinnän tehtävät:

- Kuvailun kehittämistöiden jaottelu standardilähtöisiin (pitkäjänteisiin) ja kokeilulähtöisiin (projektimaisiin)
Kirjastojen metatieto-osaamisen markkinointi KAM-sektorin ulkopuolelle

